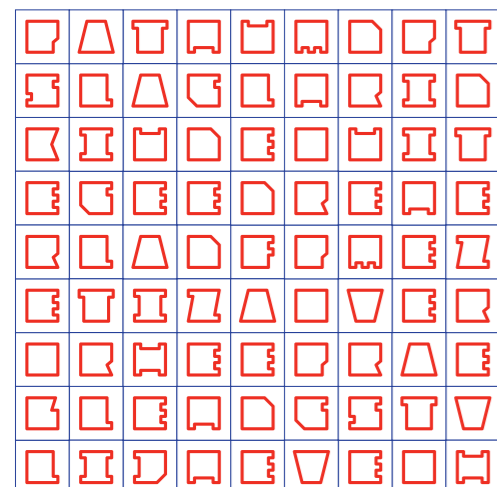

SCHAKELALFABET

Haarlemmermeer heeft een eigen 'alfabet', ontworpen door de graficus René Knip. Deze wonderlijke letterschakels zijn beeldend bedoeld. Verspreid door de polder staan vijftien hardhouten meerpalen met emaille bordes en zwart stalen lettersculpturen. De materialen passen bij de Hollandse stoerheid van Haarlemmermeer. Deze 'verhalenpalen' zijn van grote afstand zichtbaar en markeren zo voor wandelaars en fietsers het erfgoed in het polderlandschap.

FIETS-ROUTES HAAR-LEMMER-MEER

DUBBELE WOORDZOEKER

Ontcijfer het speciale 'schakelalfabet' en zoek de woorden die horizontaal, verticaal en diagonaal zijn verstopt. Streep ze af en vorm met de overgebleven letters een zin.

BOER	FORT	LIJN
DIEP	FRUIT	MUNT
DORP	GEZAG	SLAG
DUIK	HOEVE	SPADE
EEND	LIED	VERZET

FIETSVERHUUR

Via www.uwdeelfiets.nl kunt u in Hoofddorp en Nieuw-Vennep eenvoudig een fiets huren. Reserveren en betalen gaat via de app van uwdeelfiets.nl. Bij Hoofddorp Centraal NS station zijn OV-fietsen te huur (met OV-fiets-abonnement). Kijk voor informatie op ns.nl/ov-fiets. Ook verhuren diverse hotels in Haarlemmermeer fietsen aan hun gasten.

Scan de QR-code, en ontdek de vijftien verhalen op de palen van Haarlemmermeer en hun locaties.

01 LIJN

02 DUIK

03 BOER

04 GEZAG

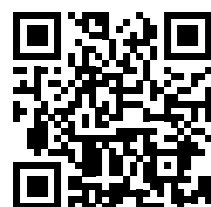
05 VERZET

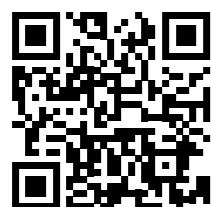
06 LIED

07 SPADE

08 EEND

09 DORP

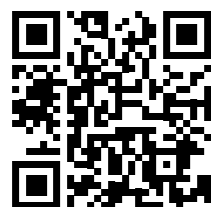
10 HOEVE

11 FORT

12 SLAG

13 MUNT

14 DIEP

15 FRUIT

#SCHAKELSELFIE

Maak een #schakelfie bij een verhalenpaal. Zet hem op Instagram en tag @erfgoedhaarlemmermeer onder vermelding van #schakelfie. De inzenders van de origineelste selfies winnen twee toegangskarten voor een bezoek aan Cruquius Museum & Historisch Museum.

BINNENMUSEUM

Maak op uw tochten door de polder ook een tussenstop in Cruquius Museum en in het Historisch Museum. In Gemaal De Cruquius gaat de grootste Cornish stoommachine ter wereld voor u in beweging. Maak kennis met opeenvolgende generaties bewoners van de polder in het Historisch Museum in Hoofddorp. Kijk op www.haarlemmermeermuseum.nl voor openingstijden, rondleidingen en entree (gratis met museumkaart).

PLAATSEN VAN BETEKENIS IN DE POLDER

FIETSEN LANGS VERHALENPALEN

Deze kaart gidst u wandelend of fietsend door het buitenmuseum van Haarlemmermeer. Vijftien meerpalen met lettersculpturen markeren het zichtbare en onzichtbare erfgoed als schakels aan een ketting.

De Haarlemmermeerpolder is een bijzondere plek, gemaakt door mens en machine. In ruim vijf jaar tijd groeven vele honderden mannen met de hand de 62 km lange Ringvaart, waarna drie gigantische stoommachines het enorme meer leegpompten. Maar er is meer te vertellen over dit land. Hier werd bijvoorbeeld de grootste Romeinse muntvondst van Nederland gedaan, kostte een zeeslag 21.000 levens en werd het lied 'De Zilvervloot' geboren.

Ervaar de geschiedenis terwijl u fietst. Volg een van de vier fietsroutes in lengte variërend van ±20 tot 45 km. Misschien stelt u liever zelf een kortere of langere route samen? Dat kan: achter elke QR-code vindt u een paal met een verhaal en het bijbehorende fietsknooppunt. Maak kennis met 2000 jaar geschiedenis van Haarlemmermeer.

Kijk op www.erfgoedhaarlemmermeer.nl voor gedetailleerde routebeschrijvingen, informatie over het erfgoed van deze polder waaronder alle plaatsen van betekenis – door inwoners als zodanig aangewezen – en voor gidsen in het binnen- en buitenmuseum van Haarlemmermeer.

@erfgoedhaarlemmermeer

HAARLEMMERMEER
MUSEUM
DE CRUQUIUS

PLATTEGROND HAARLEMMERMEER

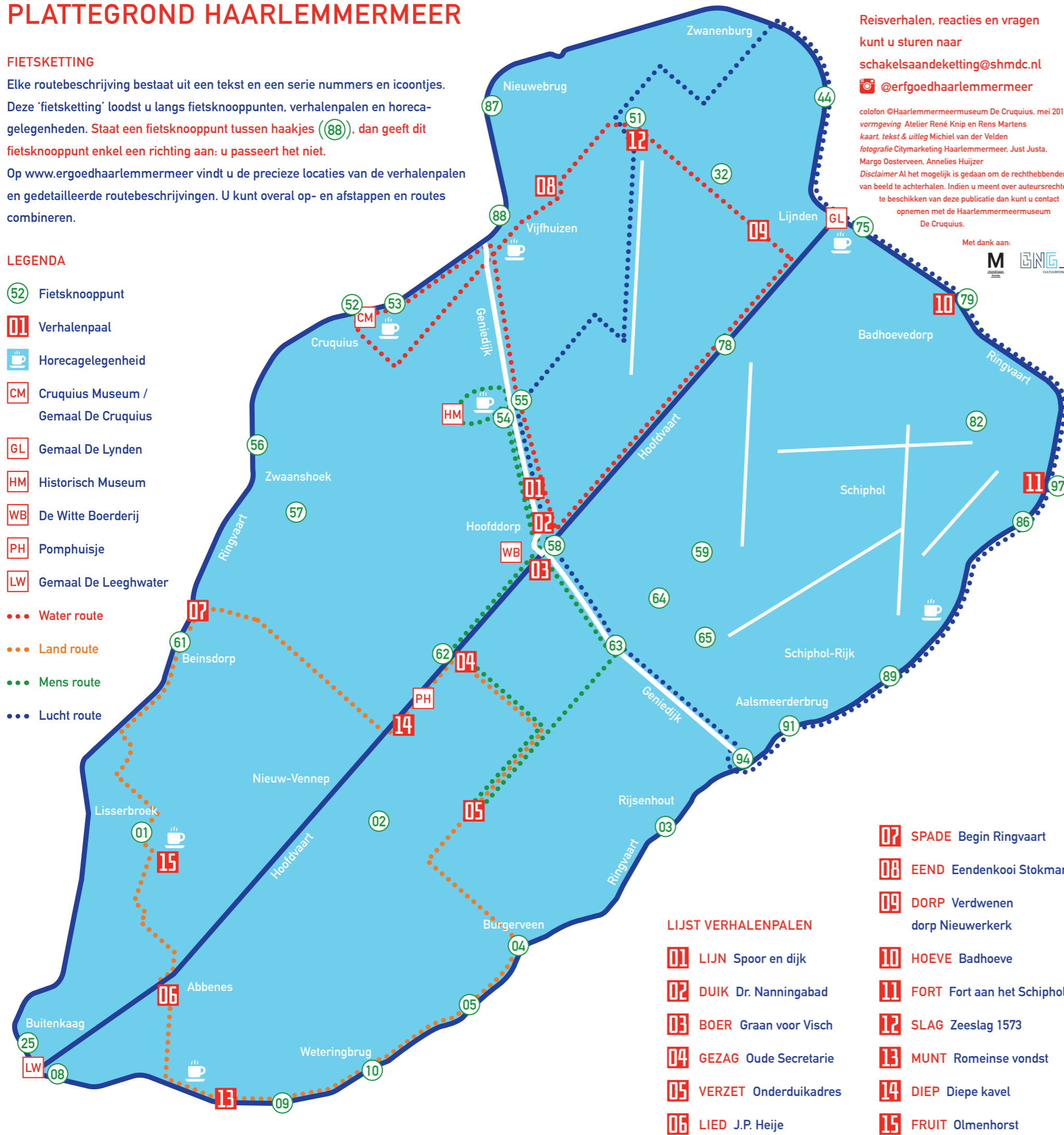
FIETSKETTING

Elke routebeschrijving bestaat uit een tekst en een serie nummers en icoontjes. Deze 'fietsketting' loodst u langs fietsknooppunten, verhalenpalen en horecagelegenheden. Staat een fietsknooppunt tussen haakjes ((88)), dan geeft dit fietsknooppunt enkel een richting aan: u passeert het niet.

Op www.ergoedhaarlemmermeer vindt u de precieze locaties van de verhalenpalen en gedetailleerde routebeschrijvingen. U kunt overal op- en afstappen en routes combineren.

LEGENDA

- 52 Fietsknooppunt
- 01 Verhalenpaal
- Horecagelegenheid
- CM Cruquius Museum / Gemaal De Cruquius
- GL Gemaal De Lynden
- HM Historisch Museum
- WB De Witte Boerderij
- PH Pomphuisje
- LW Gemaal De Leeghwater
- ... Water route
- ... Land route
- ... Mens route
- ... Lucht route

Reisverhalen, reacties en vragen kunt u sturen naar schakelsaandeketting@shmdc.nl of [@erfgoedhaarlemmermeer](https://www.instagram.com/erfgoedhaarlemmermeer)

colofon ©Haarlemmermeermuseum De Cruquius, mei 2018
 vormgeving Atelier René Knip en Rens Martens
 kaart, tekst & uitleg Michiel van der Velden
 fotografie Citymarketing Haarlemmermeer, Justa, Margo Oosterveen, Annelies Huijzer
 Disclaimer Al het mogelijk is gedaan om de rechthebbenden van beeld te achterhalen. Indien u meent over auteursrechten te beschikken van deze publicatie dan kunt u contact opnemen met de Haarlemmermeermuseum De Cruquius.

Met dank aan:

LIJST VERHALENPALEN

- 01 LIJN Spoor en dijk
- 02 DUIK Dr. Nanningabad
- 03 BOER Graan voor Visch
- 04 GEZAG Oude Secretarie
- 05 VERZET Onderduikadres
- 06 LIED J.P. Heije

- 07 SPADE Begin Ringvaart
- 08 EEND Eendenkooi Stokman
- 09 DORP Verdwenen dorp Nieuwerkerk
- 10 HOEVE Badhoeve
- 11 FORT Fort aan het Schiphol
- 12 SLAG Zeeslag 1573
- 13 MUNT Romeinse vondst
- 14 DIEP Diepe kavel
- 15 FRUIT Olmenhorst

WATER ROUTE CA. 30 KM

CM → → 52 → 53 → ((88)) → → 55 → 54 → 01 → 02 → 58 → 78 → ((75)) → 09 → 51 → 12 → 08 → 52 → CM

Water was hier in overvloed. Was, want nu fietst u over de bodem van het voormalige Haarlemmermeer. Het dorpje Nieuwerkerk (09) leverde dapper strijd, maar werd in de 16e eeuw verzwolgen door de 'waterwolf'. Een andere waterstrijd werd geleverd in de Tachtigjarige Oorlog met de slag op het Haarlemmermeer. Waar nu vliegtuigen de Polderbaan naderen, voeren in 1573 Spaanse oorlogsschepen vijf meter boven het huidige maaiveld! Maar water geeft ook plezier! Ooit nam men een frisse duik in het Dr. Nanningabad (02). Al meer dan driehonderd jaar ligt hier het waterrijke natuurgebied van de Eendenkooi Stokman (08).

LAND ROUTE CA. 35 KM

01 → 15 → → 06 → → 13 → 09 → 10 → 05 → 04 → ((02)) → 05 → ((63)) → 62 → 04 → PH → 14 → ((08)) → 07 → 61 → ((25)) → 01

Gemaakt land. Hier (07) ging op 5 mei 1840 de eerste spade de grond in voor het graven van de Ringvaart. Het begin van de droogmaking. Vele honderden polderjongens groeven de vaart met de hand uit, iets om bij stil te staan op uw tocht. Bij de oude Olmenhorst (15) werden de eerste fruitbomen geplant. Een boer trof op zijn land de grootste Romeinse muntenschat die ooit in Nederland werd gevonden (13). Ook fietst u langs de diepste plek van de polder (14).

MENS ROUTE CA. 20 KM

HM → 54 → 01 → 02 → 58 → 03 → WB → 62 → 04 → ((03)) → ((02)) → 05 → 63 → 58 → 02 → 01 → 55 → → HM

Mens nu en toen. Deze fietstocht doorkruist en omcirkelt Hoofddorp, het dichtbevolkte moderne centrum van de polder. U komt langs plekken waar mensen bijzondere en heldhaftige dingen ondernamen. In de (in 1915 afgebrante) Oude Secretarie (04), kwam in 1856 de gemeenteraad van de kersverse gemeente voor het eerst bijeen. Heldhaftig was de familie Boogaard (05) in de oorlog, die met gevaar voor eigen leven, aan vele onderduikers een schuilplaats boden. In het Historisch Museum treft u bijzondere polderbewoners van weleer.

LUCHT ROUTE CA. 40 KM

54 → → 55 → 51 → 12 → 44 → GL → → 75 → 79 → 10 → 97 → 11 → 86 → → 89 → 91 → 94 → 63 → 58 → 02 → 01 → 54

Hoe lager het land, hoe meer zicht op lucht. Mooie wolkenpartijen boven het platte polderland maken van elke fietstocht een belevenis, ook al door de vele opstijgende en landende vliegtuigen. Voor buitenlanders is het een bijzondere gewaarwording om zich onder zeeniveau te bevinden. U komt voorbij de plek waar ooit Fort Schiphol (11) stond, naamgever van de luchthaven. Fietsend over de hooggelegen Geniedijk hebt u een prachtig uitzicht.